

den teh kritičnih mož ni na mapo pogledal, ali bi bila taka pot verjetna. Učeni gosp. Terstenjak se je v 79. listu lanskih „Novic“ trudil, po etimologijski in mitologijski poti rimsko postajo v Radečah zaterditi, ker starinskih dokazov še nihče ni prinesel. Kaj pa bi se dalo tukaj še povedati? Toliko se mi zdí, da je zemljopisna lega in starinski zastanek tudi na tehtnico djeti.

Obernimo pot ne iz Emone v Neviodun, ampak iz Nevioduna v Emono. Neviodun je stal v sredi sedanje Kerške ravnine; kdor svet pozna, ne vé, da bi za Savo čez Radeče v Ljubljano silil, razun ako se hoče po Savi ali pa po železnici peljati. Zakaj do Radeč se za Savo sicer lahko hodi in vozi; od Radeč pa čez hribe — ker za Savo ni mogoče skozi priti — na Letijo ali na Višnjogoro celó, ni za vozove nikakor pripravna pot. Tega pota pa do zdaj celó nobene najdene starine ne priporočajo, ne vé za nobene ne Schönleben ne Valvazor, ne tudi Linhart; gosp. Freyer, kateri je Krajnsko zlo prehodil, od tistih strani nič ne pripoveduje; v ljubljanski muzej še tudi nobene starine niso bile od ondod poslane. Samo to bi utegnil kdo reči, da je rimska cesta od Radeč naprej čez Savo stopila, in pri Zagorji za reko dalje šla; pri Zagorji so res poleg železnice nekaj rimskega denarja našli.

Vendar od Kerškega polja nihče ni siljen za Savo proti Ljubljani potovati. Navadna hoja je po mali cesti čez Mokronog, ali pa celó po veliki cesti na Novomesto, in potem čez Trebno, ali nekaj v stran od tega kraja. Gosp. Terstenjak nam ne bo zameril in mislil, da s tem potom se Latovičani od Save potegvajo; jez le mislim, da so tudi v sredi Dolenske svoje sela imeli, ker za Savo, in v hribih nad Svibnem in Letijo niso nar boljši kraji. Tudi ni bilo nobenega naroda, kateri bi bil Latovičanom svet kratil, razun Japodov, ki so tostran Snežnika stanovali; za tiste pa je še dosti zemlje med Kerko in cerkniškim jezerom ostajalo. Kod vendar nam najdene starine sled stare rimske ceste kažejo? *). (Konec sledí.)

Slovanski popotnik.

* „Neven“ v listu 5. popisuje stan serbske književnosti v letu 1854, katero po krogu delovanja delí na dvoje: na vojvodino in kneževino serbsko, od katerih ena ima središče v Novem-sadu, druga pa v Beligradu. Kakor glavna podpora književnosti serbske stoji „matica serbska“ (v Novem-sadu), in „družtvo serbske slovesnosti“ (v Beligradu). „Matica serbska“, osnovana že leta 1823 v Peštu, poslednji čas pa prenešana v Novisad, izdaja „srbski ljetopis“, od kterega vsako leto po štiri knjige izhajajo; zraven tega razpisuje tudi darila za dobre in koristne knjige v serbskem jeziku pisane; v letu 1854 je razpisala darilo za naj boljo povestnico naroda serbskega. „Družtvo serbske slovesnosti“ (slovstva) osnovano leta 1846 izdaja „Glasnik serbske slovesnosti“, od kterega je dosedaj izšlo šest knjig. Poslednji čas se pečá s spisanjem velikega serbskega rečnika (slovnika) na podlagi Stullia. Razun tega to družtvo izdaja še vsako leto kakošno koristno knjigo, spisano ali prestavljeno od enega izmed svojih družbenikov. — Kar se sicer slovstva v vojvodini serbski tiče, je izšlo leta 1854 26 serbskih knjig, od katerih je izdala „matica“ 2, drugi spisatelji pa 24; bilo je teh knjig tiskanih v Novem-sadu 15, na Dunaji 6, 3 v Zemunu, 2 v Budimu. Iz tega se očitno vidi, da Novi-

*) Rimsk kamen, pred nekterimi leti najden, bi potnika kmali čez Kerko v Malenice vlekel; zakaj napisan je: T. EPPIO. T. F. QVIR. LATIN. II. VIRO. IVR. DIC. MVNIC. LATOB. PROC... ARIS. TRAIAE . . . ADO . . . M. PR . . . AER. P. D. D. (glej Mitth. d. hist. Vereins f. Krain str. 1. in kamnoris priložen), kjer se očitno Municipium ali Praetorium Latobiorum bere (ta kamen je zdaj v ljubljanskem muzeji). Vendar Malenice so preblizo starega Nevioduna, in treba se je drugam obrniti; mož, kteremu je bil tisti spominik postavljen, je bil sicer v latoviškem mestu doma, pa umerl je zunaj doma. Pis.

sad je središče književnosti serbske v vojvodini. Serbskih časnikov je v letu 1854 bilo 4; 2 sta izhajala v Novem-sadu, 1 na Dunaji in 1 v Beligradu. Konec decembra se je pojavila sopet na novo „Šumadinka“ pod vredništvom Lj. Nenadovića. Kakor se sliši, se namerja svitli patrijarh serbski napraviti tiskarnico v Karlovcih. Zaveza J. Šoprona, zemunskega tiskarja z beligradskimi knjigarji, vsled ktere hoče serbske knjige iz knežije serbske dobivati, bode v veliko korist za Slavene v Austrii.

* „Narodne novine“ pišejo iz Zagreba, da je gosp. Alb. Štriga s svojo ženo pretekli petek napravil v dvorani narodnega doma koncert, v kterem se je vkljub gerdega vremena snidila obilna množica ljudstva; tudi svitli ban in gospa banica sta počastila koncert z nazočstjo svojo. Kar se je prepevalo in igralo, je tako izverstno spod rok šlo, da vsi pričujoči so bili nadušeni do naj večje vneme. Posebno pa je dopadla kranjska pesem „Dolenska“ od Potočnika, ki jo je pel gosp. A. Štriga, in sicer tako, da „gromovito ploskanje“ ni pred jenjalo, da jo je pevec v drugo zapeti mogel.

Nekaj o slovenskih pesmih.

Vsake nove slovenske pesmi, da je le poštena in ima kolikaj pesniškega duha, smo serčno veseli; zlasti radostno pozdravljamo vsako pesem in pesmico, ki je preljudi mladini primerna, — zakaj dognano je, da nauk, čednost ali resnica se v pesniški obleki globokeje vtisne v serce in pomež, kakor v prostem govoru.

Pa ravno iz tega preljudja za takoverstne pesmi moramo eno napako nekterih mladih pesnikov očitno grajati, — namreč prepogosto rabo zmanjšljivih imen (diminutiva). Nahajajo se take pesmi v „Novicah“, v „Danici“, naj pogoje pa v „Šolsk. prijatlu“, v kterih je skoraj vsako ime zmanjšano, da se skor družega ne čuje, ko: solničice — serčice, lunčica — punčica, daničica — cvetličica, čačica — čičica itd. In to kratko nikar ni lepo, in tudi mladini ne dostojno, ravno zato ne, ker ni naravno (nicht natürlich), ampak presiljeno, ni mило, ampak mehkužno. Kakor preveč sterdí želodcu, tako je tako medeno popevanje zdravemu čutju studno in zoperno (ali kakor Nemci dobro pravijo: „herzlich fad“.)

Ne pravimo, da bi se zmanjšljive imena, kterih je slovenšina jako zmožna, in ki ne pomenjajo vselej zmanjšanja, ampak naj večkrat le ljubeznjivost in nježnost dotične stvari, ne smeje rabiti, ampak mi le „omne nimium“ v tej reči grajamo, ki se bolj in bolj vlezuje, in ki nikoli ni prida.

Naj se tedaj mladi pesniki očitane napake bolj varujejo, in gotovo bo večja zasluga in hvala njih pesmam: lepa pesem božji dar! Pevoljub.

Odgovor na uprašanje zavolj Kopačnice.

V 7. listu „Novic“ omenjena Kopačnica je meni dobro znana. Od farovža v stari Oslici kake tridesert ure hoda se pride po strašni grapi do omenjenih, še zdaj tako imenovanih toplic pri Kopačnici. Zraven teh toplic je kerčma, lepa kmečka hiša. Te toplice so blizo hatavlskega potoka, ki je pokrajna struga Poljansice in berž ko ne so studenci zmešani. V nar huji zimi leta 1852 sem bil tam. Kadilo se je iz vode, da je bilo kaj, in ko sem toploto vode, od ktere sem že pred več slišal, z roko poskušal, sem se res začudil, zakaj bila je tako topla, kakor Ljubljanska poletí. Še je bila naprava za kopel viditi z dilami obita in od ene strani z vejami zakrita. Malo časa pred se je še gosp. Furmacher, tačasni fajmošter v Oslici, z več drugimi gospodi tam kopal, in kosilo so imeli v hiši na Kopačnici. Prostora zdaj tam ni veliko, pa bi se za prav lahko veliko napravilo.

Od Trate kake pol ure hoda se pride po cesti, ktera

v Idrijo pelje, do hataljskega mosta, in od tod na desno pride po grapi do toplic, vendar pa se pot precej po grapi vleče, skozi katero so tačas Tominci iz Cerkne (Kirchheim) tovorili v Loko. Zdaj pa, kakor se sliši, bo ravno tam cesta iz Tomina na Trato peljana (ravno memo Kopačnice. Od te vode sem tudi že jez svojemu bratu v Ljubljani pripovedoval in on me je že takrat nagovarjal te toplice razglasiti; toda menil sem, da je to že ljublj. gosp. naravoslovcem znano — in tako je vse zaostalo. Ako hoče kdo od tega kaj več in bolj natanko zvediti, naj se v staro Oslico oberne do gosp. fajmoštra g. Hueber-ja, kterim je gotovo mar za to posebnost njih kraja *). A. Lauter.

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz okolije belih Kranjcov. * Čeravno sledečih vestic gospod pisatelj ni namenil občinstvu, ampak le vredništvu, se nam vendar na vsako stran za očiten razglas važne zde. „Recite vredniku Novic — piše gosp. H. svojemu prijatlu — naj brez vse skerbí se prime pisave o glagolih, kakor jo je gosp. Navratil v „Novicah“ nasvetoval, ker v slovenskem jeziku nepokvarjeni beli Kranjci govorijo ravno tako, kakor je gosp. Navratil v svojem neprecenljivem sestavku pisal. Ni tedaj izmišljeno, kár nam priporoča, ampak živo je med ljudstvom. Le nekaj malega je preveč terdil, ker raba nedoveršivnih glagolov, ki je prav primerna v govorih, v kterih se kaj pripoveduje, ni vselej dostojna v nagovorih, ampak le tadaj, ako djanje, kakor Kopitar uči, je zares terpežno. Na priliko: „jez tebi zapovedujem“, „jez tebe rotim“, „jez tebi dajem“ itd. se zamore le tedaj rabiti, ako se mu („tebi“) pripoveduje, da se mu zapoveduje itd. V nagovorih pa ne bo ta oblika nikdar obveljala, ampak „zapovem ti“, „zarotim te“, „na! to tebi dam“. Beli Krajec natanko tako govori, kakor je gosp. Navratil učil; le o tem, kar sem ravno rekel, ga je preslišal in je potem enmalo zašel. Če bi to malenkost opustil, je vse drugo živa resnica.“

Iz Ljubljane. Novoizvoljeni svitli knez in veliki škof goriški gg. Andrej Gollmayer bojo, kakor smo za gotovo zvedili, spomladi nastopili svojo visoko službo v Gorici, kamor jih že željno pričakujejo.

Novičar iz raznih krajev.

Z lastnoročnim pismom Njih veličanstva od 7. t. m. je dosedanji deželni poglavar v Benedkah vitez Toggenburg za ministra kupčijstva, obertnijstva in javnih stavb izvoljen. Baron Gehringer, kteri je bil dosihmal mestominister, je izvoljen za deržavnega svetovavca. Govori se, da nova kupčijska in obertnjska postava, ki je bila za razglas že pripravljena, se bode tako dolgo zadržala, dokler novi minister ne prevzame službe. — Osnova nove občinske ali srenjske postave je za končno posvetovanje pripravljena. — C. k. ministerstvo bogočastja in nauka je vnovič poterdilo pravilo, da se imajo otroci vsih vasi ene fare vsolati v tiste ljudske šole, ki so v farnem okolišču. — Tudi je ravno to ministerstvo določilo, da red častne stopnje učiteljev na glavnih šolah se ne ravna po tem, ali učitelj uči v višjem razredu tiste šole, ampak le po službenem času pri tisti šoli. — Ravno to ministerstvo je razglasilo vodila, po kterih se imajo pri vsih nižjih realnih šolah nedeljske in, če je mogoče, tudi večerne šole za rokodelce osnovati. — Grof Esterhazy, avstrijski

*) Hvala lepa za prijazno nazvestje! Častitega gosp. fajmoštra Hueberja še prosimo, naj bi nam vediti dali: koliko stopinj toplote ima Kopačnica in ali nima voda kakošnega posebnega okusa in duha, po kterem se že brez kemijske preiskave spoznati dá, ali imajo toplice tudi kakošne rudninske drobce v sebi. Vred.

poročnik pri pruski vladi, se je spet vernil v Berlin. — V Terstu je bilo te dni na rajtingo francozke vlade 20.000 starov ječmena kupljenih. — Novice iz Krima segajo do 1. t. m. Čeravno se do tega dneva ni stan pred Sevastopoljem nič premenil, se je vendar zdaj zvedilo, da od 15. do 29. januarija so Rusi po malem 6krat iz terdnjave planili nad Francoze in Angleže in se z njimi zbili, potem pa se spet vernili nazaj; mertvih na obéh straneh nikoli ni veliko bilo, ali 23. januarija je vendar napad tako silen bil, da je nek 3000 Francozov obležalo. Koliko je resnice na ti povesti, se za gotovo ne vé; toliko pa je gotovo, da po ti bitvi so se z vojskovodjem nezadovoljni Zuavi v francozkem taboru tako spuntali, da se jih je 400 uklenjenih v Carigrad poslalo, od kodar jih je angleška ladja v Toulon na Francozke peljala. Kar se spomlad bliža in armadi ne manjka obleke in živeža več, spet bolj dobre volje prenaša nadloge sila težavne vojske. Ko je hud mraz nastopil in so vode zamerzile, je rusovska armada v taboru pred Eupatorijo in Perekopu toliko pomanjkanje pitne vode terpela, da je več vojakov pomerlo in več konj pocepalo. Nobeden ne verjame, da bi se pred mescom sušcom vojska začela. — Carevič Mihael je hudo zbolel, pa mu je spet odleglo. — Ukaz rusovskega cara, ki je te dni došel vojskovodjem, da naj se pomaknejo z vso, proti avstrijski meji blizo Krakove postavljeno armado nazaj, se opira po verjetnih zagotovilih na dogovor pruske vlade z rusovsko, da naj ta nikar ne napade avstrijske armade, ampak le v brambo se postavi. Pruska vlada želi s francozko vlado skleniti posebno pogodbo, ki je soglasna z zavezo, katero ste 2. dec. sklenile francozka in angleška vlada z avstrijsko; avstrijska vlada nima nek nič zoper to. — Perzija zmiraj bolj stopa na stran rusovsko; to beli Turkom zlo glavo in zato ste angleška in francozka vlada poslale zadnje pismo perzijanskemu šahu (caru): naj pové, s kom derži. — Vojskine francozke in angleške ladje so zapustile svoje luke, in se podale na černo morje zasest rusovske luke. — Kraljica angleška je 8. dan t. m. v Windsoru svoje nove ministre v prisego vzela. — Admiral Napier, ki se je lani s preveč ošabnim geslom: „fantje! brusite nože“ na izhodno morje podal, pa s tistimi fanti le Kronstadt ogledaval ne pa ga napadel, je unidan pri nekem kosilu mestnega župana v Londonu odkritoserčno povedal, da je prezgodaj dal „nože brusiti“. — Zdaj delajo Angleži na vso moč nove priprave za vojsko na izhodnem morji. — Od svatbe kneza črnogorskega smo dalje slišali, da zbrano ljudstvo se je gostilo pod milim nebom, ker je vreme prav spomladansko bilo; 400 veder vina, 30 volov in 100 pečenih koštrunov so povžili židane volje med petjem, godbo na goslih in plesu. — Včerajni „Börsenbericht“ je prinesel govorico, da je rusovski car izdal nov razglas (manifest), v kterem narod svoj k orožju kliče.

Stan kursa na Dunaji 12. februarija 1855.

Obligacije	5 %	82 1/2 fl.	Esterhaz. srečke po 40 fl.	83 fl.
deržavnega	4 1/2 %	71 5/8 "	Windišgrac. " "	20 " 28 3/4 "
dolga	4 "	64 "	Waldstein. " "	20 " 28 1/4 "
	3 "	50 "	Keglevičeve " "	10 " 11 "
	2 1/2 %	41 "	Cesarski cekini.	5 fl. 56
Oblig. 5% od leta 1851		B 94 "	Napoleonor (20 frankov)	9 fl. 54
Oblig. zemljiš. odkupa 5%		73 "	Suverendor	17 fl. 20
Zajem od leta 1834 . . .		220 "	Ruski imperial	10 fl. 43
" " 1839 . . .		121 "	Pruski Fridrihsdor . . .	10 fl. 40
" z loterijo od leta 1854		106 1/2 "	Angleški suverendor . .	12 fl. 26
" národní od leta 1854		85 3/4 "	Nadavk (agio) srebra:	
			na 100 fl.	27 1/4 fl.

Loterijske srečke:

na Dunaju } 7. februarija 1855: 77. 79. 53. 30. 7.
v Gradcu } 53. 4. 75. 84. 29.
Prihodnje srečkanje bo na Dunaju in v Gradcu 17. februarija 1855.